

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

σε συνεργασία με το

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΔΙΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΙΣ Τ.Π.Ε. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ – ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**“Σχέση άγχους και συναισθηματικών προβλημάτων σε μαθητές με
μαθησιακές δυσκολίες”**

Μυλωνά Σοφία, 751

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Αγάθη Σταθοπούλου, Μέλος Ε.Δι.Π., Τμήμα Δημόσιας
και Κοινωνικής Υγείας ΠΑ.Δ.Α.

2^ο Μέλος:

Ζωή Καραμπατζάκη, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια, Ι.Π.Τ. –
Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

3^ο Μέλος

Κωνσταντίνος Λολίτσας, Συνεργαζόμενος Ερευνητής,
Ι.Π.Τ. – Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Αθήνα,

2025

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία διερευνά τη σχέση μεταξύ ύπαρξης Μαθησιακών Δυσκολιών και άγχους αλλά και συναισθηματικών δυσκολιών, εφήβων μαθητών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σκοπός της μελέτης είναι να διαπιστωθεί εάν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της παρουσίας Μαθησιακών Δυσκολιών και της εμφάνισης άγχους, καταθλιπτικών συμπτωμάτων ή άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 76 μαθητές ηλικίας 11 έως 18 ετών από σχολεία της Αθήνας, εκ των οποίων οι 36 είχαν επίσημη διάγνωση Μαθησιακών Δυσκολιών. Η επιλογή των συμμετεχόντων έγινε με συνδυασμό τυχαίας δειγματοληψίας, με τη βοήθεια συνεργατών και θεραπειών. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν δύο ψυχομετρικά εργαλεία αυτοαναφοράς: το Achenbach για την αξιολόγηση ψυχοκοινωνικών προβλημάτων και το Beck Depression Inventory (BDI) για τη μέτρηση των επιπέδων κατάθλιψης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ Μαθησιακών Δυσκολιών και άγχους ή καταθλιπτικών συμπτωμάτων και δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα. Ωστόσο, διαπιστώθηκε σημαντική συσχέτιση με κοινωνικά προβλήματα, καθώς και επιθετική συμπεριφορά. Επιπλέον, προέκυψε ότι όσο αυξάνονται τα επίπεδα κατάθλιψης, τόσο αυξάνεται και η παραβατική συμπεριφορά. Τα συμπεράσματα της έρευνας υπογραμμίζουν ότι οι μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες ενδέχεται να εμφανίζουν αυξημένες κοινωνικές και συμπεριφορικές δυσκολίες. Η σημασία των ευρημάτων έγκειται στην ανάγκη έγκαιρου εντοπισμού και αντιμετώπισης των κοινωνικών και συναισθηματικών αναγκών αυτών των μαθητών, τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους ειδικούς ψυχικής υγείας. Έτσι, οι παρεμβάσεις δεν θα πρέπει να περιορίζονται στη μαθησιακή υποστήριξη, αλλά να περιλαμβάνουν στρατηγικές ενίσχυσης των κοινωνικών δεξιοτήτων και διαχείρισης συμπεριφοράς, ώστε να προληφθεί η μακροπρόθεσμη ψυχοκοινωνική επιβάρυνση.

Λέξεις-κλειδιά: Μαθησιακές Δυσκολίες, ψυχοκοινωνικά προβλήματα, άγχος, κατάθλιψη, επιθετικότητα, απομόνωση, παραβατικότητα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the Child Behavior Checklist/4–18 and 1991 profile*. University of Vermont, Department of Psychiatry.

Achenbach, T. M. (1997). *Manual for the Youth Self-Report and 1997 profile*. University of Vermont, Department of Psychiatry.

Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (2001). *Manual for the ASEBA school-age forms & profiles*. University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). American Psychiatric Publishing.

American Psychological Association. (2020). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). <https://www.psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm>

Αντωνίου, Α. Σ., & Ζήκα, Ε. (2019). Συναισθηματικό προφίλ μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες: η αποτύπωση στη λογοτεχνία. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 9–15. <https://doi.org/10.12681/edusc.1676>

Aro, T., Eklund, K., & Ahonen, T. (2018). Associations between childhood learning disabilities and adult-age mental health problems, lack of education, and unemployment. *Journal of Learning Disabilities*, 52(1), 59–70. <https://doi.org/10.1177/0022219418775118>

- Beck, A. T., Steer, R. A., & Brown, G. K. (1996). *Manual for the Beck Depression Inventory-II*. San Antonio, TX: Psychological Corporation.
- Caqueo-Urizar, A., Mena-Chamorro, P., Atencio-Quevedo, D., Flores, J., & Urzúa, A. (2021). Self-esteem in adolescents with learning difficulties: A study from the perspective of the students, parents, and teachers. *Psychology in the Schools*, 58(10), 2031–2040. <https://doi.org/10.1002/pits.22572>
- Galitskaya, V., Drigas, A., & Antoniou, A. S. (2024). Understanding the challenges of learning disabilities and psychosocial disorders. *Scientific Electronic Archives*, 17(6). <https://doi.org/10.36560/17620242008>
- Icekson, T., Davidson Begerano, O., Levinson, M., Savariego, J., & Margalit, M. (2021). Learning difficulties and loneliness in college and beyond: The mediating role of self-efficacy, proactive coping, and hope. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(19), 10508. <https://doi.org/10.3390/ijerph181910508>
- Krämer, S., Möller, J., & Zimmermann, F. (2021). Inclusive education of students with general learning difficulties: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 91(3), 336–370. <https://doi.org/10.3102/0034654321998072>
- Mammarella, I. C., Ghisi, M., & Nacinovich, R. (2014). Anxiety and depression in children with nonverbal learning disabilities, reading disabilities, or typical development. *Journal of Learning Disabilities*, 49(2), 130–139. <https://doi.org/10.1177/0022219414529336>
- Piko, B. F., & Dudok, R. (2023). Strengths and difficulties among adolescents with and without specific learning disorders (SLD). *Children*, 10(11), 1741. <https://doi.org/10.3390/children10111741>

Sofologi, M., Kougioumtzis, G. A., Efstratopoulou, M. A., Skoura, E., Sagia, S., Karvela, S., Salli, P. M., Makri, E., & Bonti, E. I. (2022). Specific Learning Disabilities and Psychosocial Difficulties in Children. *Advising preservice teachers through narratives from students with disabilities* (pp. 15–32). IGI Global. <http://dx.doi.org/10.4018/978-1-7998-7359-4.ch002>

Σταθοπούλου Α., Καραμπατζάκη Ζ., Πανταζοπούλου Μ., & Παπαδάτος Γ. (2016). Σχέση μαθησιακών δυσκολιών με την εμφάνιση ψυχολογικών προβλημάτων σε μαθητές Δ/βάθμιας εκπαίδευσης. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2015(2), 1339–1346. <https://doi.org/10.12681/edusc.345>

Stein, B., Hoeft, F., & Richter, C. G. (2024). Stress, resilience, and emotional well-being in children and adolescents with specific learning disabilities. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 58, 101410. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2024.101410>

Sturm, V. E., Roy, A. R. K., Datta, S., Wang, C., Sible, I. J., Holley, S. R., Watson, C., Palser, E. R., Morris, N. A., Battistella, G., Rah, E., Meyer, M., Pakvasa, M., Mandelli, M. L., Deleon, J., Hoeft, F., Caverzasi, E., Miller, Z. A., Shapiro, K. A., Hendren, R., Gorno-Tempini, M. L. (2020). Enhanced visceromotor emotional reactivity in dyslexia and its relation to salience network connectivity. *Cortex*, 134, 278–295. <https://doi.org/10.1016/j.cortex.2020.10.022>

Τζιβινίκου, Σ. (2015). Μαθησιακές δυσκολίες – διδακτικές παρεμβάσεις, Μαθησιακές δυσκολίες - διδακτικές παρεμβάσεις. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5332>

World Health Organization. (2018). *International classification of diseases 11th edition (ICD-11)*.

World Health Organization. Retrieved from

<https://www.who.int/standards/classifications/classification-of-disease>